

Barns tekster og barns sjangre

Anne-Lise Wie

- *Kunsten å skrive er ikkje meir enn kunsten å sjå, kunsten å høyre, kunsten å bruke alle sansane (Remy de Gourmount)*
- "Eleven utvikler skrivekompetanse gjennom å lese og lesekompetanse gjennom å skrive" (KD 2006, s. 42).

- Kreativ skrivning kan vere ein veg inn til arbeidet med å skjöne litteratur generelt. Gjennom å skrive tekstar i ulike sjangrar tilegner elevane seg ein breiare sjangerkompetanse. Gjennom å diskutere tekstar, lærer dei å uttrykkje seg sjølv. Å skrive er ein måte å lære på.

Litt om sjangre

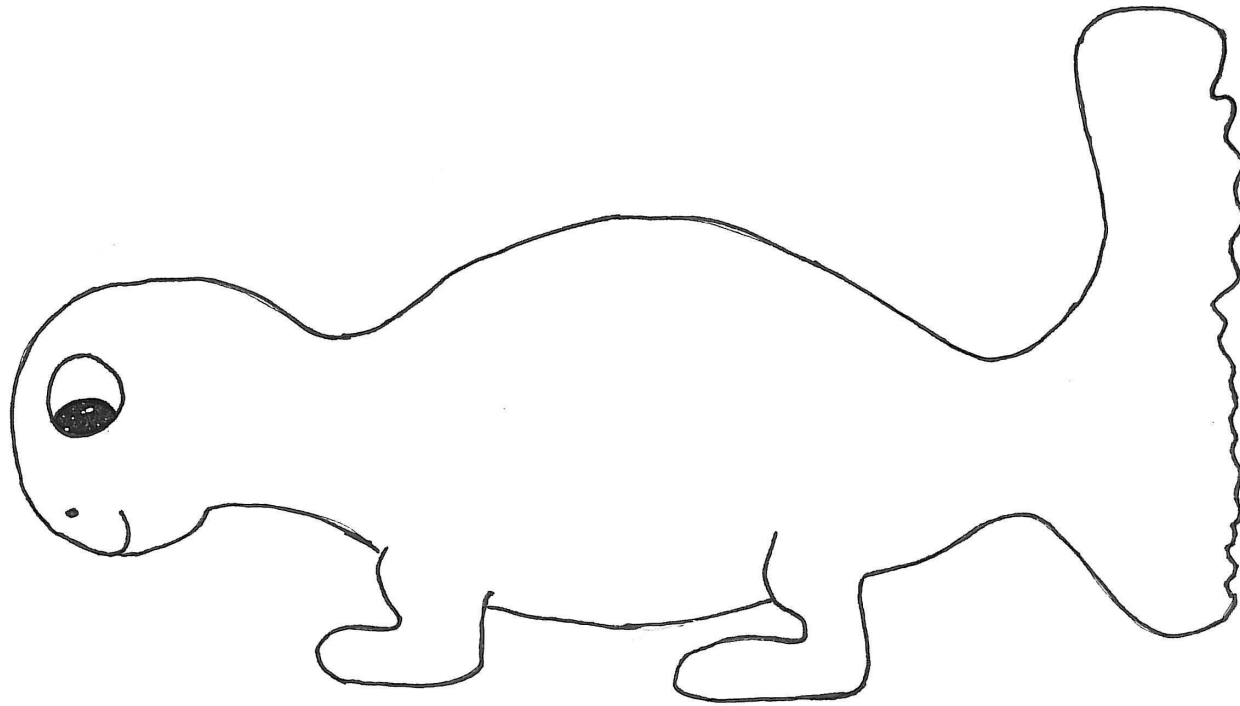
Fiksjon (skjønnlitteratur)

- *Episke* (fortellende) tekster
- *Dramatiske* tekster (drama kommer fra latin og betyr *handling*.)
- *Lyriske* tekster (Lyrikk kommer fra gresk *lyrikos*: *det som følges av lyre*, og omfatter dikt og sanger.)

Ikke-fiksjon (sakprosa)

- *Subjektive tekster*: her forteller du først og fremst om ditt eget syn på en sak eller en situasjon.
Dagbøker, brev og essay.
- *Objektive tekster*: Hvis du skriver en artikkel, en søknad eller et møtereferat, er saken viktigst, ikke ditt syn.

Fortellinga

Fortellingsstruktur

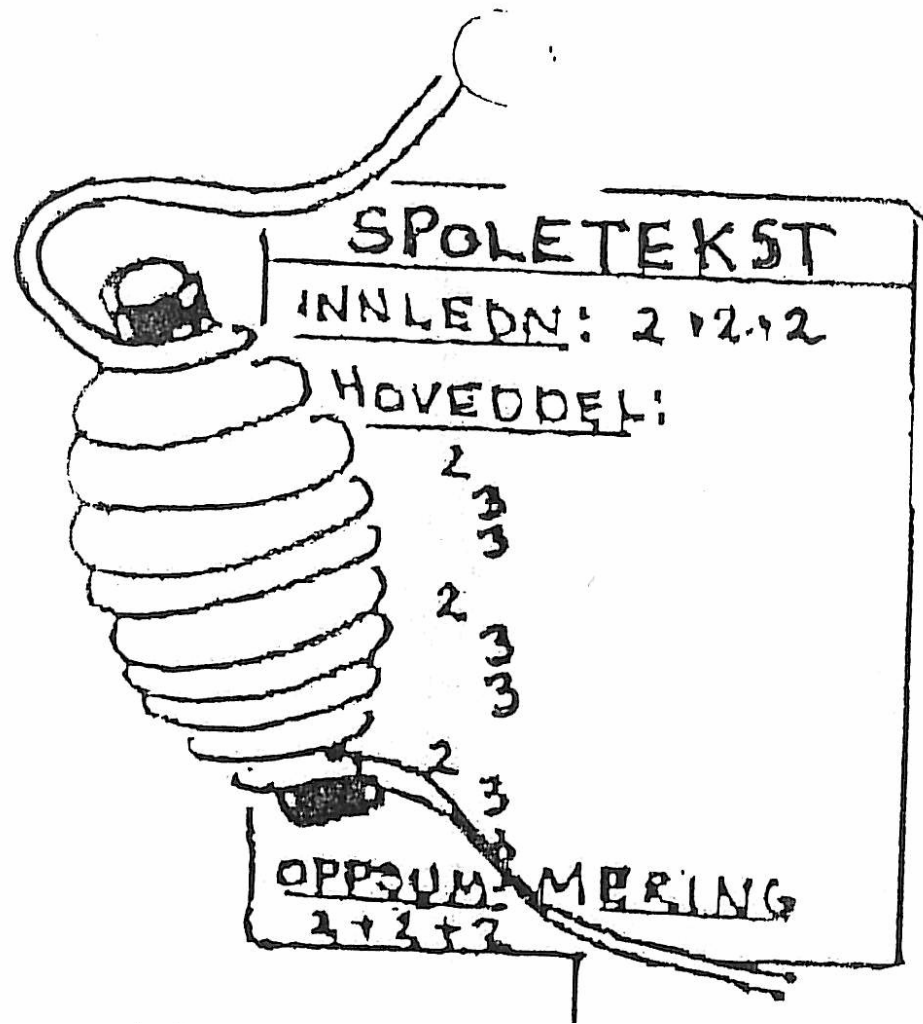
- **Innledning:** Hvem handler det om? Hvor skjedde det? Når skjedde det?
- **Handling:** Hva skjedde? (Eventuelt: Hvorfor skjedde det? Hvordan skjedde det?)
- **Avslutning:** Hva skjedde til slutt?

Logg for elever på 1. og 2. trinn

- 1. Overskrift. Aktivitet og dato.
  - 2. Beskrive hva du har gjort i dag.
  - 3. Fortelle om hva du visste fra før, hva du har lært og hva du vil lære mer om
-
- Er det vanskelig å skrive kan det være lurt å starte med å tegne. Tegningen skal vise noe du har gjort, vise noe viktig fra aktiviteten.

Loggboka

- Loggbok, dato
  - Problem
  - Dette gjorde vi
  - Dette fant vi ut
-
- Du kan også tegne noe fra aktiviteten

SPOLETEKST

INNLEDN: 2 12.12

HOVEDDEL:

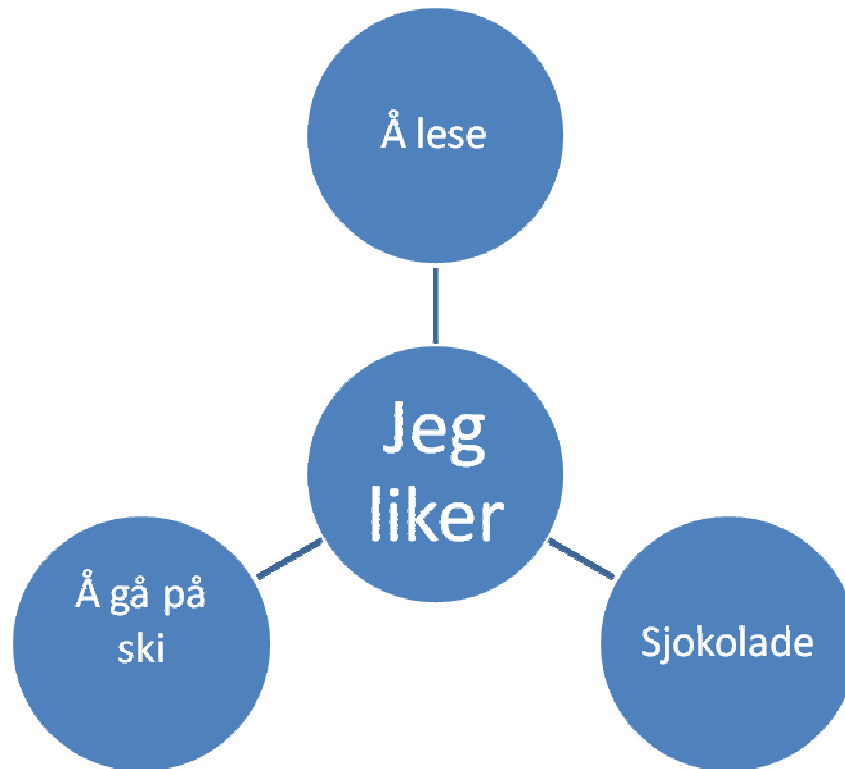
2
3
3
2
3
3
2
3
3

OPPSUMMERING

3+3+3

Fra Tankekart til Styrkenotat

Tankekart

Styrkenotat

- 1: Jeg liker
- 2: Å lese
- 2: Å gå på ski
- 2: Sjokolade

Fra Styrkenotat til Spoletekst

Styrkenotat

- 1: Jeg liker
- 2: Å lese
- 2: Å gå på ski
- 2: Sjokolade

Spoletekst

- Innledning:
- Jeg skal nå fortelle om noe jeg liker. Jeg er glad i å lese, og å gå på ski. Det er alltid godt med sjokolade.
- Hoveddel:
- Jeg leser hver dag. Da leser jeg bøker og blader. Om vinteren pleier jeg å gå på ski. Noen ganger går jeg langrenn. Jeg får bare spise godterier i helgene, da kjøper jeg sjokolade. Jeg pleier å ta med sjokolade på tur.
- Avslutning:
- Nå har jeg fortalt om hva jeg liker. Jeg liker å lese, og jeg liker å gå på ski, og jeg liker å spise sjokolade.

Putnam Heights Elementary School, The Media Center

Fra "The Research Process Guide 1-5"

- **BIBLIOGRAPHIC INFORMATION**

- Books: Author's last name, author's first name. Title of book. Place of publication: Publisher, copyright date. pages.
- Example – Zim, Henry. Fossils. New York: Golden Press, 1994. pp. 63-70.
- Encyclopedia Articles: Author's last name (of article), author's first name. "Title of article." Name of encyclopedia. Copyright date. Volume number. Pages.
- Example – Smith, John E. "Dinosurs". World Book Encyclopedia. 1994. Vol. 5. pp. 234-239.
- Magazines: Author's last name (of article), author's first name. "Title of article." Name of magazine. Date. Pages.
- Example – Johnsen, Neil. "Computers in our Future". U.S. Kids. May 1997. pp. 50-51.
- Internet Source: Author's last name (if known), author's first name. "Full title of work." Complete work if known. Full http address. Date of internet visit
- Example – Crane, Nancy. "Formats for Electronic Information." Official Internet World Guide to Electronic Styles. <http://www.uvm.edu/xli/reference/estyles.html> Jan. 22, 1996.

Poesi

- Hva er et dikt?
- Noe som rimer?
- En tekst med ujevn høyremarg
- Verselinjen brukes som stilistisk fenomen
- Dikt er tekster der ordene er stilt opp på en måte som gir dem mer mening enn det som er vanlig. Oftest står det bare noen få ord på hver linje.

Dikt

- I diktet vil en ofte stanse opp og spørre seg selv: Hva opplevde jeg egentlig? Hvordan kan jeg gi uttrykk for mine følelser?
- Kanskje vi ikke skal teoretisere for mye om det, men heller arbeide med dikt i så varierte former som mulig – slik at elevene selv opplever hva denne uttrykksformen står for?

Poesi vs prosa

SOLSIKKEDIKTET

- *Først dikter jeg en grønn spire,*
- *så et blad til høyre,*
- *så et blad til venstre,*
- *siden dikter jeg en grønn stengel,*
- *og aller øverst dikter jeg solen,*
- *og når solen ikke er mer,*
- *dikter jeg et hundre stjernefrø*
- *og byr himmelens fugler å ete,*
- *jeg ber dem likevel å spare*
- *ett av mine frø*
- *Så dikter jeg døden.*

- *Harald Sverdrup*

Solsikken (Wikipedia)

- **Solsikke** er en plante som kan bli over fire meter høy. Stengelen er kraftig og ruhåret, og med en opprett vekst. Blomstene er store, og kan bestå av inntil 40 cm brede blomsterkurver med gule, brune eller rødaktige blad. Solsikke er relativt lettdyrket, men krever at visse vekstvilkår er oppfylt for å utvikles maksimalt. Den trives best med full sol og varm temperatur (helst over 20 celsius). Solsikken er en grådig plante som krever mye vann og næring.

Typisk for poesien

- Korte tekstlinjer
- Annet ordvalg enn i prosaen
- Mer ”eventyrlig” innhold
- Poesien er mer personlig (”jeg”)
- Ser på livet på en nærmere måte enn i prosaen
- Spesielle bilder og sammenligninger i poesien
- Rytme og/eller rim i poesi
- Poesien krever langsom lesing og pauser

Femrader

- Hovedordet, som skal være et substantiv
- To adjektiv som beskriver hovedordet
- Tre verb som forteller hva hovedordet gjør
- Mitt forhold til hovedordet
- Gjentakelse av hovedordet

Grammatikkdikt

- *1. Velg et substantiv som beskriver et sted, en person eller en gjenstand.*
- *2. Beskriv dette substantivet med to adjektiv bundet sammen med konjunksjonen "og" eller "men"*
- *3. Bruk et verb og et adverb for å vise substantivet i bruk*
- *4. Lag en sammenligningssetning som begynner med ordet "som", for å vise en spesiell side ved subjektet*
- *5. Lag en setning som begynner med "hvis bare"*

Avisreportasjen

